

Barb., *loc. cit.*, in *Summa*, n. 7; Armendar., *loc. cit.*, n. 156, et sub pœna pecuniaria esse permissum censuit, ead. sac. congreg. Conc., in *Trevirensi*, 11 Febr. 1628; apud Barb., *De offic. et potest. paroch.*, part. I, c. 8, n. 45, et apud alios mox citatos.

(33. Ubi autem non adsit talis constitutio episcopi, potest parochus ex causa, quæ sibi legitima videatur, per unum, vel alterum diem abesse sine licentia ordinarii; dummodo interim idoneum vicarium ab ordinario approbatum relinquat. *Communis*. Sic enim docet universalis recepta consuetudo, quæ est optima legum interpretis, cap. *Cum dilectus* 8, De consuetudine. Nec immerito, « quoniam qui aliquantis per tantum absunt ex veterum canonum sententia, non videntur abesse, quia statim reversuri sunt, » uti loquitur idemmet ipsum conc. *Trid.*, cit. sess. xxiii, cap. 1, *De reform.* Unde in simili, « brevi reversa uxor nec divertisse videtur, » juxta textum expressum in l. *Quidquid in calore*, ff. *De regul. juris*. (34. Imo Barbosa., *De offic. et potest. parochi*, *loc. cit.*, n. 52; et *De offic. et potest. episcop.*, part. III, allegat. 53, n. 106; Reiffenstuel, *loc. cit.*, n. 79 et seq., et alii docent posse parochum sine licentia episcopi ex causa sibi legitima visa abesse per sex aut septem dies, dummodo interim idoneum vicarium in illo episcopatu admissum pro administratione sacramentorum relinquat, ita, sicuti fatetur ibi Barbosa., declarante consuetudine universali.

(35. Parochis possunt ordinarii, aliquibus justis de causis, juxta conc. *Trident.* formam, licentiam concedere recedendi a parochiali ad aliquod tempus, modo ea utantur intra limites præscriptos a concilio, sess. xxiii, *De reform.*, c. 1, quia facultas hujusmodi non fuit ipsis ordinariis ablata per motum proprium S. Pii V, publicatum de mense Junii 1568, super residentia canonicorum habentium parochiales. Sac. cong. Concil., testibus Garcia, *loc. cit.*, n. 179; Armendar., *loc. cit.*, n. 87; Barbosa, *loc. cit.*, in *Summa*, n. 16. (36. Et pro ordinariis, qui talem licentiam concedere possunt, veniunt etiam ordinarii episcopo inferiores, ut abbates, et alii similes habentes jurisdictionem, et proprium territorium, sicuti et capitulum, sede vacante. Sanctarell., *Variat. resolut.*, quæst. 5, n. 64; Azorius, part. II, lib. VI, cap. 10, quæst. 4; Possevin., *De offic. curati*, cap. 1, n. 28 et 29; Barbosa, *De offic. et potest. parochi*, part. I, cap. 8, n. 73, et alii.

(37. Ordinarii possunt concedere parochis licentiam abessendi ad bimestre tempus ob quamcunque justam causam, veluti recreationis, aut visendi amicos, et hujusmodi. Ultra bimestre autem non possunt illam concedere, nisi ob aliquam gravem causam. Colligitur clare ex conc. *Trident.*, c. sess. xxiii, *De reform.*, cap. 1, ibi: « Discendendi autem licentiam in scriptis, gratisque concedendam, ultra bimestre tempus, nisi ex gravi causa non obtineant. » Gar-

cias, cit. part. III, *De beneficiis*, c. 1, n. 22; Fagnan., in cit. cap. *Relatum*, n. 21 et 29; Barbosa, *De offic. et potest. parochi*, *loc. cit.*, n. 58, 59 et seq.; Reiffenstuel, *loc. cit.*, n. 77, et alii passim.

(38. Graves autem causæ, ob quas potest concedi parochis licentia abessendi ultra bimestre, sunt præcipue quatuor assignatæ a conc. *Trident.*, l. c., scilicet « Christiana charitas, urgens necessitas, debita obedientia, ac evidens Ecclesiæ vel reipublicæ utilitas; » Barbosa, *De officio et potest. parochi*, *loc. cit.*, a n. 45; La Croix, lib. III, part. I, n. 747, et alii passim.

(39. *Christiana charitas* intelligitur, cum quis abest ob proximorum utilitatem, ut ad juvandam aliquam ecclesiam in magno periculo hæresis versantem, ad dirimendas lites, controversias et odia; dummodo ex tali absentia in propria ecclesia non sequatur notabile detrimentum, quia esset contra ordinem charitatis. Sanctarell., *Variat. resolut.*, q. 2, n. 1; Molfesius, in *Summa theolog. moral.*, tract. 6, cap. 11, n. 29; Azorius, part. II, lib. VI, cap. 4; Barbosa, *De offic. et potest. parochi*, *loc. cit.*, n. 47, et *De offic. et potest. episcopi*, part. III, allegat. 53, n. 6, et in conc. *Trid.*, *loc. cit.*, n. 7; Reiffenstuel, *loc. cit.*, a n. 90; La Croix, *loc. cit.*, n. 747.

(40. *Urgens necessitas* intelligitur, cum quis abest ob morbum curandum, vel propter aliquam persecutionem, bellum, hostium incursus, pestem sævientem, aeris intemperiem, vel ob inimicitias, aut ob principis et populi furorem declinandum. Dummodotamen non imminet detrimentum ovium in spiritualibus; nam si illud immineret, ex nulla causa posset abesse, quia bonus pastor animam suam pro ovibus ponit, ut habetur *Joan. x*. Ita citati doctores, et alii.

(41. *Debita obedientia* intelligitur, cum quis abest ex mandato Papæ, vel ut occupetur in servitio Sedis Apostolicæ et reipublicæ. Sic citati doctores, et alii.

(42. *Evidens Ecclesiæ vel reipublicæ utilitas* intelligitur, cum quis abest ad synodum generalem, vel provincialem, aut diocesanum rite et legitime vocatus. Vel cum quis abest pro tuendis juribus suæ ecclesiæ, aut pro obtinenda a superiore reformatione in variis emergentibus, vel ut, id exigente reipublicæ utilitate, fungatur legatione apud aliquem sæcularem principem. Ita citati doctores, et alii.

(43. Parochis non licet causa studiorum a suis parochialibus ecclesiis post conc. *Trident.* abesse, nec episcopus licentias ad id concedere potest, illæque, si concessæ fuerint, non suffragantur. Sac. cong. Conc., sub die 8 Maii 1595, apud Garc., *loc. cit.*, num. 1; Barb., *loc. cit.*, in *Summa*, num. 18.

* Licet antea liceret per quinquennium cap. ult. *De magistris*. Tunc enim propter presbyterorum deficientiam cum locus non esset electioni doctiorum, ita expediebat magis, ut animarum cura intermitteretur,

quam quod eadem esset indoctis presbyteris commissa.

(44. Nec episcopus potest uti opera parochi in visitatione vel alio servitio suæ ecclesiæ, nisi pro tempore duorum mensium a concilio *Trident.*, cit. sess. xxiii; cap. 1, *De reform. permissorum*. Sic declaravit sac. cong. Conc., testibus Gonz., *Ad regul.* 8; *Cancell.*, gloss. 6, num. 258; Pignatell., tom. VII, consult. 4, num. 3, et Garcias, *loc. cit.*, n. 42; Barbosa, *loc. cit.*, in *Summa*, nu. 21, et *De offic. et potest. episcopi*, alleg. 53, num. 86.

(45. Item non potest parochus per episcopum occupari in sui, vel ecclesiæ cathedralis servitio, ut nempe sit vicarius, visitator, secretarius, fiscalis, etc. Sic decrevisse sac. congregat. Concil. referunt Gonzal., *loc. cit.*, num. 258; Barbosa, *loc. cit.*, in *Summa*, num. 22, et cit. alleg. 53; n. 86 et 87; Garcias, *loc. cit.*, n. 42; Pignatell., *loc. cit.* Vide num. seq.

(46. Parochus habens curam animarum non potest esse vicarius episcopi, vel capituli sede vacante. Sac. cong. Conc., sub die 12 Maii 1629, apud Barbosam, in *Summa Apostolicar. decision.*, *loc. cit.*, num. 23; et Sellium, in *Select. canonic.*, c. 18, n. 26. Nam generaliter esse parochum et vicarium sunt officia male compatibilia in eadem persona. Sac. cong. Episcop. et Regul., in *Messana*, 19 Januarii 1603. Ex eo quod, ut quis bene exerceat alterum ex dictis officii, alteri necessario deesse cogitur. Ead. sac. cong. Episcop., verb. *Vicarius generalis*, num. 37. Hæc tamen decreta esse intelligenda de parochis rurali et extra civitatem, et non de parochis intra civitatem, respondisse sac. cong. Episcop., in *Orien.*, 19 Julii 1619, testatur, et tenet Monacell., tom. I, tit. 10, formul. 18, num. 5. Et Nicolius, *loc. cit.*, ex decretis sacræ congregationis Episcoporum, dicit, quod non potest parochus esse vicarius generalis, maxime si habet curam animarum extra civitatem, et multo magis, si extra diocæsim.

* Hactenus dictis consonat opinio Navar., cons. 15, *De cleric. non resid.*, ubi docet parochum, etiam post *Tridentin.* posse cum licentia sui ordinarii munus vicarii generalis, non modo proprii, sed etiam alterius episcopi obire (5), quod idem admittit Pirling., *Comment. ad tit.*, *De cleric. non resid.*, num. 41, dummodo alii ad hoc munus non reperiantur idonei, secus contrariam tuetur sententiam supra num. 16, quod nempe parochus nullimode possit eligi in vicarium generalem. Hæc sane verior videtur opinio juxta declarationes sacri conc. *Trident.* ad cap. 1, sess. xxiii, a congregatione ipsius concil. habitas quas ad verbum recitat Garcias *De benef.*, part. III, cap. 2, num. 42, quarum prima sic habet: « Episcopus non potest uti opera parochi in visitatione vel

(5) Cave credas, post *Trident.*, parochos de licentia sui ordinarii vicarii gener. munus in aliena diocæsi obire posse. Quippe cum in c. 1, sess. xxiii, *De reform.*, eosdem strictè ad residentiam obligatos

alio servitio suæ diocæsis, nisi pro tempore duorum mensium a concilio permissio. » Altera vero prout infra: « Congregatio Concilii respondit, non licere episcopo suorum, vel etiam cathedralis ecclesiæ negotiorum causa permittere, ut curati extra ipsorum curam maneant, etiam constituto vicario idoneo. » Hanc eandem sententiam sequitur concil. Bononien., tit. 6, *De resid.*, § *De causis excusantibus a residentia curatos*, vers. penult.; et concil. provinc. *Mediolanen.* v, part. III, tit. *De resid.*, « neve ad seminarii quidam curam, vel ad vicarii munus, vel ad sanctæ etiam inquisitionis officium, nec vero ad aliud quidquam opera sacerdotis curam animarum gerentis episcopus ita utatur, ut ab ecclesia beneficiove in ejus curam tradito diutius absit, ac numeri debitæ residentie personalis desit. » Textus vero, et auctoritates, quæ in contrarium possunt adduci, non de parochis, sed de canonicis loquuntur tantum, qui eligi possunt in vicarium capitularem. Barbosa., *Jur. eccles.*, lib. I, cap. 32, num. 38; Ventrigl., tom. II, ann. 15, num. 15; Pignatell., tom. VII, consult. 4, n. 6, et sac. congreg. præposita negotiis Episcop. et Regul., in *una Orien.*, 19 Maii 1619; apud Barbosam, ideo extendendæ non sunt ad alios, maxime curatos cum agatur de re damnosa ecclesiis, et curæ animarum eo vel magis quia ipse Pignat., *loc. cit.*, num. 6 in fin., omnino tenet parochi et vicarii officia esse male compatibilia in eadem persona ex mente dictæ sacræ congregationis in supra allegata ab auctore Messana, 19 Jan. 1603. Cæterum super hac re vide Levren., *For. benefical.*, quæst. 54 et 558, ubi refert interdum a sacr. congreg. concedi, ut parochus vicarii generalis munus exercere valeat, sed id tantum intelligi debere, quando parochia destituta parochianis est, adeo ut animarum cura nullo affici possit detrimento*.

(47. Parochus non excusatur a residentia propter officium inquisitoris. Sac. cong. Conc., apud Gonzal., *Ad reg.* 8, *Cancellar.*, gloss. 6, n. 275; Barbosa, *loc. cit.*, in *Summa*, num. 24.

(48. Parochus justa de causa absens, sive cum superioris licentia, sive absque ea per aliquot dies, semper tenetur relinquere idoneum vicarium in suo episcopatu admissum pro administratione sacramentorum qui interim pro se populo inserviat; sic expresse statuit concil. *Trid.*, cit. sess. xxiii, *De reformat.*, cap. 1, § *Eadem omnino*, ibi: « Quandocunque eos... abesse contigerit, vicarium idoneum ab ipso ordinario approbandum debita mercedis assignatione relinquat. »

(49. Parochus habens justam causam abessendi extra parochiam per duos, aut tres menses, non satisfacit suæ conscientie, si petat licentiam, jurans se habere gravem

esse statuerit, non est putandum ordinarios in hujusmodi statuto conciliari posse dispensare. V. 4. *Append.*, post. v. *Parochus*. (*Edit. Casin.*)

causam, quam non expedit manifestare, ut sic petita licentia abesse possit, licet episcopus non concedat. Similiter abesse non potest in casu, quo causam rationabilem expresserit, sed rigidus praelatus minus æquam judicat, et licentiam denegat, vel quia movetur suspicione, quod ficta sit, cum tamen sit vera, sed tunc potest habere recursum ad superiorem. Sac. Congr. Conc., apud Garc., *loc. cit.*, num. 57; Armendar., *loc. cit.*, n. 133; Barbosa, *l. cit.*, in *Summa*, n. 14.

(50. Parochus obtinens licentiam abesendi fingendo causam justam, quam revera non habet, peccat mortaliter, et tenetur restituere fructus in tali absentia perceptos; nam. conc., *l. cit.*, requirit duo ad justitiam absentiae, scilicet causam justam, et ejus approbationem, ut acquirantur fructus in absentia; unde cum sit falsa prima, erit etiam inutilis secunda, maxime, cum tota ratio acquirendorum fructuum dependeat a justa causa. Sanctarell., *Var. resol.*, quæst. 4, num. 15; Possevin., *De offic. curati*, c. 1, n. 24; Azorius, part. II, lib. VI, cap. 10, q. 5; Barbosa, *De offic. et potest. episcop.*, part. III, alleg. 53, n. 9, et *De offic. et potest. parochi*, part. I, c. 8, num. 60, et alii passim.

(51. Parochus absque legitima causa, et licentia non residens in sua parochia, præter culpam mortalem, quam incurrit (nisi modicitas temporis absentiae eum excuset, uti limitat Fagnan., in cit. cap. *Relatum 4*, De clericis non residentibus, num. 41), pro rata absentiae fructus non facit suos, et eos restituere tenetur; sic expresse statuit concilium Tridentinum, cit. sess. XXIII, *De reform.*, cap. 1, § *Si quis autem*, ibi: « Si quis contra hujus decreti dispositionem abfuerit; statuit sacrosancta synodus præter alias penas adversus non residentes sub Paulo III, impositas et innovatas, ac mortalis peccati reatum, quem incurrit, eum pro rata temporis absentiae fructus suos non facere, nec tuta conscientia, alia etiam declaratione non secuta, illos sibi detinere posse; sed teneri, aut ipso cessante, per superiorem ecclesiasticum illos fabricæ ecclesiarum aut pauperibus loci erogare, prohibita quacunque conventionem vel compositione, quæ pro fructibus male perceptis appellatur, ex qua etiam prædicti fructus in totum, aut pro parte ei remitterentur, non obstantibus quibuscunque privilegiis cuicunque loco, aut fabricæ concessis. »

Quæ dispositio licet loquatur de episcopis, eadem tamen statim extenditur etiam ad parochos, ut expresse subjungit concilium, ibi: « Eadem omnino etiam quoad culpam, amissionem fructuum et penas de curatis inferioribus, et aliis quibuscunque, qui beneficium aliquod ecclesiasticum curam animarum habens, obtinent, sacrosancta synodus declarat, et decernit. »

(52. Restitutio hujusmodi fructuum pro rata non factæ residentiae amissionum, facienda est fabricæ ecclesie aut pauperibus;

nec obtineri potest compositio, prout habetur expresse ex allatis verbis concilii, ibi: « Illos fabricæ ecclesiarum, aut pauperibus loci erogare, prohibita quacunque conventionem, vel compositione. » Et sic decisum fuisse a sac. congregatione Concilii, referunt Garcias, *loc. cit.*, num. 27; Armendar., *loc. cit.*, num. 158; Barbosa, *De offic. et potest. episcop.*, part. II, alleg. 52, num. 101.

(53. Parochus restituere tenetur statim in conscientia hujusmodi fructus amissionos ob non factam residentiam, etiam ante ullam iudicis sententiam; sic habetur expresse ex allatis verbis concilii, ibi: « Etiam declaratione non secuta: » nec ad id requiri citationem, vel monitionem. Sic decisum fuisse a sacra congreg. Concilii referunt Garcias, *loc. cit.*, num. 27; Armendar., *loc. cit.*, num. 259; Barbosa, *loc. cit.*, num. 102.

(54. Parochus juris remediis: etiam usque ad privationem, compelli potest ad residentiam. Sic expresse statuit concilium Tridentinum, *loc. cit.*, ibi: « Quod si per edictum citati etiam non personaliter, contumaces fuerint, liberum esse vult ordinariis per censuras ecclesiasticas, et sequestrationem, et subtractionem fructuum, aliaque juris remedia, etiam usque ad privationem compellere. Nec executionem hanc quolibet privilegio, licentia, familiaritate, exceptione, etiam ratione cujuscunque beneficii, pactione, statuto, etiam juramento, vel quacunque auctoritate confirmato, consuetudine etiam immemorabili, quæ potius corruptela censenda est, sine appellacione aut inhibitione, etiam in Romana curia, vel vigore Eugenianæ constitutionis suspendi posse. »

(55. Ex quo satis clare patet, quod parochus non residens, etiam monitus, non est hodie ipso jure privatus parochiali. Quamvis enim olim parochus non residens esset ipso jure privatus beneficio parochiali, ut patet ex cap. *Conquerente* 6, cap. *Ex p.* 8, De clericis non residentibus cum aliis similibus, et signanter cap. *Exstirpanda* 30, § *Qui vero*, De præbendis, ibi: « Alioquin non residens illa (scilicet ecclesia parochiali) se sciat auctoritate hujus decreti privatum, libere alii conferenda. » Hodie tamen parochus non residens, etiam monitus, non est ipso jure privatus sua parochiali, alias enim statim procedendum esset ad declarandum illum privatum, et non esset in arbitrio episcopi, quo remedio ex relatis in d. c. 1, Tridentini uti vellet, quod non est dicendum; quia sacra congreg. Concilii apud Fagn., lib. III *Decretal.*, in cap. *Ex tua* 11, De clericis non residentibus, num. 18, generaliter consulta: « An sit ad arbitrium episcopi, qua via et quo remedio uti voluerit contra non residentes, nempe vel censuris, vel sequestratione et subtractione fructuum, vel privatione? » Respondit ita esse. Et ita tenent Barbosa, *De offic. et potest. parochi*, part. I, c. 8, num. 72, et in concilio *Trid.*, cit. sess. XXIII, *De reform.*, cap. 1, num. 7; Garcias, *De beneficiis*, part. II, cap. 2, num. 139, referentes etiam ipsi sic declarasse sa-

cram congregationem Concilii, et sic alii passim.

(56. Ex quibus manifeste patet, quod ad privationem parochi ob non residentiam, non est necessarium, quod prius procedatur per alias penas, nempe per censuras ecclesiasticas, ac sequestrationem et subtractionem fructuum, aliaque juris remedia; nam licet id de jure communi requiri videretur, cap. *Ex tua devotionis* 11, De clericis non residentibus, eum similibus, tamen *Tridentinum*, cit. sess. XXIII *De reform.*, cap. 1, id relinquit arbitrio ordinarii, ibi: « Liberum esse vult ordinariis, » ut expresse etiam respondit sac. Congr. Concilii, adducta numero antecedenti. Et hoc modo Domini de Rota apud Manticam, dec. 66, num. 9, dixerunt intelligendum etiam esse idem concilium, sess. XXIV *De reform.*, cap. 12, vers. *Præterea*. Quemadmodum per sacram congregationem concilii fuit declaratum, ut non afficiat episcopus, qui possunt procedere ad privationem ob non residentiam, tametsi illa temporum intervalla non fuerint observata. Sic refert et tenet Barbosa, *De offic. et potest. parochi*, p. I, cap. 8, n. 74, et ita docent Fagnan., in cit. cap. *Ex tua devotionis*, num. 18; Garcias, *loc. cit.*, n. 139; Flamin. Parisius, lib. I *De resignat. benefic.*, cap. 10, num. 61; Castropalao, tract. 3, *De benefic.*, disp. 5, punct. 3, num. 10; Reiffenstuel, lib. III *Decretal.*, tit. 4, num. 64; Barbosa, in concil. *Trident.*, cit. sess. XXIII, cap. 1, num. 74, et alii contra alios volentes procedendum esse contra parochos non residentes, primo per censuras, secundo per sequestrationem et subtractionem fructuum, et postea, si hæc remedia non prosint, possit contra eos procedi per privationem, prout dicunt ipsi, videtur declarasse sacram congregationem Concilii, die 6 Decembris 1565, dum asseruit, quod contra parochos tempore pestis non residentes, præmisso edicto seu monitione, sit procedendum, prout concilium

(6) « Canonici et presbyteri ecclesie cathedralis debent præcedere omnibus curatis parochialium ecclesiarum in omnibus processionibus et functionibus. » Sacra congreg. Rituum, in *Pisaren.*, 25 Maii 1605, et in *Sutrina*, 2 Augusti 1603, etiam in propriis ipsorum curatorum ecclesiis, et procedit, licet curati cotta et stola induti sint: ead. sac. Congr. Rit., in *Ripana*, 50 Julii 1606, et in *Viterbien.*, 25 Jun. 1611. Apud Barbosam, *Summa Apost. decision. V. Canonici, quoad locum et præcedentiam*, num. 25.

Lubet per extensum referre citat. Decretum in *Viterbien.*, 25 Jun. 1611, in hæc verba:

« In sac. cong. expositum fuit, oriri differentias inter canonicos, et clerum cathedralis Viterbien. ex una, et ejusdem civitatis parochos ex alia parte, dum simul ad funus alicujus defuncti associandum accedunt; prætendentibus parochis stola, et cotta indutis præcedentiam in casu proposito super universum ecclesie cathedralis clerum et capitulum, archidiacono et archipresbytero duntaxat exceptis, et contra non convenire existimantibus dignitatibus, et canonicis ecclesie cathedralis, ut simplex parochus supra clerum et canonicos ecclesie cathedralis, qui simul cum archidiacono et ar-

mandat sess. XXIII, cap. 1, *De reform.* Sic refert Fagn., lib. III, decret. in cap. *Clericos* 17, De clericis non residentibus, num. 41 et seq. Qui tamen est contrarie opinionis, ut clare docet, in cit. cap. *Ex tua devotionis* 11, De clericis non residentibus, num. 18, ubi dicit non obstare illam declarationem sacre congregationis Concilii de die 6 Decembris 1565, quia ipsa loquitur de casu speciali, seu de parochis non residentibus tempore pestis, de quibus cum olim fuisset controversum inter theologos et canonistas, an eo tempore parochi personaliter residere tenerentur: noluit sacra congregatio statim contra absentes procedi posse per privationem beneficii, nisi prius aliæ pænæ per ordinem præmitterentur. Verum extra illud tempus generaliter consulta eadem sacra congregatio: « An sit ad arbitrium episcopi, qua via, et quo remedio uti voluerit contra non residentes, nempe, vel censuris, vel sequestratione et subtractione fructuum, vel privatione? » Respondit: « Ita esse. » Hactenus Fagnanus ibi.

(57. Præcedentia inter ipsosmet parochos, curatos ecclesiarum parochialium, sive sint sæculares, sive regulares, datur secundum prærogativam suarum ecclesiarum, et non secundum prærogativam regulæ. Sacra congreg. Rit., in *Aslen.*, 21 Mart. 1609, apud Barbosam, in *Summa Apostolicar. dec.*, verb. *Parochus quoad præcedentiam*. De præced. in funer. *Vid. addit.* in fin. h. art.

(58. Parochus indutus superpelliceo in processionibus præcedit omnibus rectoribus et presbyteris. Sac. cong. Rit., in *Firma Terra Sanctæ Victoria*, 31 Mart. 1618; apud Sellium, in *Selectis canonicis*, c. 59, n. 50; et Barbosa, *l. c.*, n. 2.

(59. Parochus in funeralibus non debet præcedere canonicis cathedralis, sed bene omnibus aliis presbyteris, qui non sunt de cathedrali. Sac. Congr. Rit., in *Viterb.*, 25 Junii 1611; apud Sellium, *loc. cit.*, et Barbosam, *loc. cit.*, num. 4 (6).

chipsbytero unum corpus constituunt, locum obtineat. Quibus auditis, eadem sacra congreg. a decretis factis in similibus non esse recedendum censuit, nempe ut locus dignior in funeralibus semper relinquatur capitulo et clero ecclesie cathedralis. Parochum vero defuncti, vel parochum ecclesie, ad quam corpus defuncti deferretur, digniorem locum obtinere debere et præcedere quibuscunque aliis presbyteris, non autem ecclesie cathedralis. In ecclesia vero, ubi corpus defuncti sepelitur, ad parochum ipsius ecclesie pertinere officium facere, et expresse declaratum fuit in *una Pisaren.*, sub die 20 Decembris 1603, et sic in civitate Viterbiæ servandum esse censuit, nisi alias immemorabilis consuetudo ad favorem parochorum legitime probetur, et ita declaravit die 25 Junii 1611. Apud eund. Barbosam, *De canonicis et dignitatibus*, cap. 48, num. 59 et seqq.

An vero a parochi in associandi cadaver interveniente capitulo cathedralis, stola deferri possit, respond. « quod in defunctorum associatione, si capitulum cathedralis invitetur, ipsum solum, et non alia parochia deferat crucem... neque stolam: non tantum ex eo, quia cathedralis dicitur parochia totius civitatis et diocesis., sed quia minor iudex,

(60. Parochus, seu curatus, aut sacrista cathedralis, etiam quod sint amovibiles, quando intervenit capitulum dictæ cathedralis, debent præcedere proprio parochio defuncti. Sacra cong. Rituum, in *Pisaurien.*, 22 Martii 1631; apud Barbosam, *loc. cit.*, num. 7.

(61. Parochus amovibilis cathedralis in processionibus debet incedere cum capitulo dictæ cathedralis super priores, plebanos et curatos perpetuos beneficiatos. Sacra cong. Rit., in *Callien.*, 9 Aprilis; apud Barbosam, *loc. cit.*, num. 6.

(62. Præcedentia in funeralibus debetur in archipresbytero parochio ratione stolæ, et non archidiacono primæ dignitati. Sacra cong. Rit., in *Nullius, seu Trojana*, 12 Martii 1612, et 4 Maii 1613, apud Jul. Lavourium *Variarum lucubration.*, tom. I, tit. 2, cap. 3, n. 211; et Barbosam, *loc. cit.*, verb. *Archidiaconus*, num. 13, et verb. *Archipresbyter*, num. 16.

(63. Canonicis collegiarum ecclesiarum supra parochum semper, et ubique competit præcedentia, etiam in associandis funeribus defunctorum propriæ ipsius parochiæ. Jus tamen faciendi officium circa corpus defuncti ad parochum in sua parochiali ecclesia spectat. Sic pluries decrevit sacra cong. Rit., et signanter, in *Sutrina*, 30 Augusti 1602; et 2 Augusti 1603; et in *Meliten.*, 18 Novemb. 1606; et in *alia Ostien. Terræ Cori*, 9 Maii 1617; et in *alia Prænestina Cavarum*, 14 Augusti 1618; et sacra cong. Concil., in *Derthonen.*, in *causa oppidi Novarum*, 3 Decembr. 1718, ad 10 dub. Et expresse, quod canonici hujusmodi præcedere debeant omnibus rectoribus, curatis, plebanis ac presbyteris ecclesiarum parochialium in publicis processionibus, et functionibus etiam synodalibus, censuit eadem sacra cong., in *Verul.*, 11 Decembr. 1613, et in *Senogallien.*, 23 Martii 1619, 5 Aprilis 1620. Etiam si ante erectionem in collegiatam mistim incederent cum dictis rectoribus, ut declaravit eadem sacra cong., in *Syracusana*, 20 Decembris 1601, vel inferiores ecclesiæ essent antiquiores, et fuissent in quasi possessione præcedendi ante erectionem. Ead. sacra cong., in *Ilerden. præminentiarum*, 26 Jun. 1602, ubi dicitur hoc procedere, etiam si in erectione adsit clausula: « sine præjudicio alicujus. »

(64. Nec obstant contrariæ declarationes ejusdem sacre congregationis, quæ ab aliquibus adducuntur, et signanter in *una S. Angeli Saxiferrati*, 24 Oct. 1669; in *Eugubina*, 15 Jul. 1614, et in *alia Prænestina Ca-*

seu sacerdos non exercet officium et jurisdictionem præsentem majore; nisi major assentiatur...

« Verum cum stola concedatur parochis non tantum in signum jurisdictionis, sed ut discernantur ab aliis presbyteris, sed etiam in signum parochialis dignitatis, quo etiam in aliena jurisdictione licet uti... non autem ad denotandam superioritatem; ideo posset concedi sine præjudicio, ut illam parochi deferre possent præsentem capitulo, ne viderentur incedere uti simplicibus clericis... » Sic Baruffaldus, ad *Rituale Roman.*, tit. 36, n. 41, 42,

varum, 13 Jul. 1619, ubi dicitur fuisse declaratum, quod parochus debeat præcedere canonicis collegiatæ ecclesiæ in associandis funeribus defunctorum propriæ ecclesiæ. Quibus concordare videtur *Rituale Rom.*, tit. *De exsequiis*, pag. 150, ubi parochus in omnibus funeribus præcedit incedendo ante feretrum.

(65. Non obstant, inquam, quia omnes ipsas, quas adducit Barb., *De offic. et potest. parochi*, part. 1, c. 9, num. 8, solvit infra sub num. 11, præcisus his verbis: « Ad illam *S. Angeli terræ Saxiferrati*, in qua videtur declaratum, illum presbyterum, seu curatum, aut priorem, qui defert stolam, et ad ejus ecclesiam funus defertur aliis omnibus præcedere debere, et sic etiam canonicis ecclesiæ collegiatæ; potest responderi, non loqui de præcedentia, quando funus defertur ad ecclesiam ejus, qui stolam defert, sed quando ab eo fit officium in sua ecclesia, in qua præcedentiam habere debet. Ad illam vero Eugubinam respondetur habere locum inter curatum cathedralis, et curatum *S. Petri monachorum Olivetanorum*, non autem inter capitulum collegiarum. Ad *Rituale Romanum* respondetur, habere locum inter presbyteros ejusdem ordinis, et alios prærogativam non habentes, cujusmodi non sunt canonici collegiarum ecclesiarum in quibus terminis loquitur etiam Stephan. Gratian., *Discept. Forens.*, tom. II, c. 298, num. 83 et tom. III, c. 492. Et dico parochum debere præcedere ratione officii, quando est inter pares, non autem quando est inter majores. Item quod, dum incedit per viam, non videtur exercere officium, sed sociare una cum aliis. » Hactenus Barb., *loc. cit.*, num. 11. Et sic pluribus adductis tenet Panimoll., dec. 1, adnot. 9, a num. 14 ad 20, ubi multa habet ad rem. Imo canonici collegiatæ debent præcedere etiam parochio ecclesiæ matricis, ut patet ex sequentibus ejusdem sacra Rituum congregationis allatis a Pignatell., tom. VI, cons. 84, sub num. 2 ibi:

1. « An parochus et clerici parochiali ecclesiæ matrici addicti sint præferendi capitulo et canonicis et collegiatæ? »

2. « An parochus, uti protonotarius, possit uti almutia? »

3. « An parochus protonotarius Apostolicus possit uti habitu prælatitio in processionibus et functionibus ecclesiasticis? »

4. « An capitulum, quamvis non invitatum, interesse possit generalibus processionibus? »

5. « An parochus matricis ecclesiæ possit ad suum libitum inchoare generales proces-

45, 46. Et S. cong. in allat. Decret. jam supposebat de facto parochos in funeribus, et aliis process. cum stola incedere.

Imo, ut docet Ventriglia: « Parochus non debet prohiberi intervenire funeri cum stola et cruce, etiam quod in illo interveniat capitulum ecclesiæ cathedralis, dummodo tamen omnis præcedentia detur ipsi capitulo. » *Prax. for. eccles.*, tom. II, adnot. 31, n. 41. Vide v. CRUX, et v. STOLA. (Editores Casinenses).

siones, non expectatis canonicis collegiatæ; vel potius eligenda sit conveniens hora?

6. « An decreta alias per dict. sac. congreg. emanata, quod capitulum collegiatæ in omnibus sit præferendam archipresbytero matricis ecclesiæ, quamvis archipresbyteralis ecclesia sit unica parochialis, et collegiata animarum cura penitus careat; et cum capitulum invitatum fuerit ad levanda funera, debeant omnes tam sæculares quam regulares convenire in ecclesiam collegiatam, ut sub unica cruce capitulo incedant; debeant servari etiam in processionibus generalibus, in quibus inceditur etiam sub cruce parochiali, et nullum afferri potest præjudicium iuribus parochialibus et parochio; et quis debeat facere functiones benedicendi campis, et maledicendi animalia, et a quo debeat præscribi, et intimari hora hujusmodi processionum? »

7. « An archipresbyter in propria parochia assistens tam in vespere et missis decantatis, quam in concionibus uti possit habitu protonotarii? »

8. « An dum capitulum fuerit invitatum ad funus, et illud renuat parochus levare, possit idem capitulum ab hæredibus requisitum illud levare, prævia tamen protestatione parochio facienda? »

9. « An capitulum conegiatæ, dum non habet jus funerandi, et corpus est sepeliendum in ejus Ecclesia ex electione defuncti, possit erigere crucem intra limites parochiæ, cuius jurisdictionem, et territorium spectat ad archipresbyterum? »

10. « An officium faciendum in ecclesia archipresbyterali circa funus ad eandem delatum pro sepultura spectet ad archipresbyterum; et capitulum postquam illud associavit ad portam ecclesiæ, teneatur recedere? »

11. « An officium faciendum in collegiata circa funus ad eandem delatum pro sepultura spectet ad parochum, vel potius ad dignitatem collegiatæ? »

« Sacra Rituum congreg., anno 1666, mense Augusti respondit: »

Ad 1. « Capitulum, et canonicos parochio matricis ecclesiæ in omnibus esse præferendos. »

Ad 2. « Non posse. »

Ad 3. « Non posse uti habitu prælatitio in processionibus ecclesiasticis. »

Ad 4. « Non solum posse, sed etiam esse laudandum. »

Ad 5. « Non posse, sed spectare ad collegiatam; et indicenda est hora conveniens. »

Ad 6. « Affirmative; et functiones benedicendi spectare ad parochum, et hora debet præscribi, et intimari a prima dignitate collegiatæ. »

Ad 7. « Posse. »

Ad 8. « Posse, requisito, et expectato parochio, et renuente venire. »

Ad 9. « Posse. »

Ad 10. « Spectare ad archipresbyterum; capitulum vero posse expectare vel recedere. »

Ad 11. « Spectare ad dignitatem uti in propria ecclesia. »

(66. Parochus locum habet in funeribus a canonicis sine propria cruce, et sine consensu capitulo incedentibus. S. cong. Rit., 20 Nov. 1603; apud Gavant., verb. *Præcedentia*, in *addit.*, num. 10.

(67. Vicarius foraneus sedeat primus in illis, quas ipse facit congregationibus. Sacra cong. Rit., 20 Decemb. 1603; apud Gavant., in *Manual.*, verb. *Vicarius foraneus*, num. 6.

(68. Vicarius foraneus nullam habet præcedentiam super alios ipso antiquiores in clero, ratione hujus officii. Sacra cong. Rit., 30 Junii 1620; apud Gavant., verb. *Vicarius foraneus*, num. 2.

(69. Parochus tanquam caput ecclesiæ parochialis thurificandus est ante Dominum loci. Sacra Rituum congregat., in *Turrilana*, 14 Februarii 1672; apud Barbosam, in *Summa Apostolicar. decision.*, verb. *Parochus, quoad præcedentiam*, num. 8.

(70. Parochi tenentur per se ipsos vel alios idoneos, si legitime impediti fuerint, diebus saltem Dominicis et festis solemnibus plebes sibi commissas pro sua, et earum capacitate pascere prædicatione verbi. Sic expresse concilium *Tridentinum*, sess. v, *De reform.*, c. 2, ibi: « Archipresbyteri quoque, plebani, et quicumque parochiales, vel alias curam animarum habentes ecclesias quocumque modo obtinent per se, vel alios idoneos, si legitime impediti fuerint, diebus saltem Dominicis, et festis solemnibus plebes sibi commissas pro sua et earum capacitate pascant salutaribus verbis, docendo, quæ scire omnibus necessarium est ad salutem, annuntiando cum brevitate et facilitate sermonis vitia, quæ eos declinare, et virtutes quas sectari oporteat, ut penam æternam evadere, et cælestem gloriam consequi valeant. Id vero, si quis eorum præstare negligat etiam si ab episcopi jurisdictione quavis ratione exemptum se esse prætenderet, etiam si ecclesiæ quovis modo exemptæ dicerentur, aut alicui monasterio etiam extra diocesim existenti forsitan adnexæ, vel unitæ, modo re ipsa in diocesi sint, provida pastoralis episcoporum sollicitudo non desit; ne illud impleatur: *Parvuli petierunt panem et non erat qui frangeret eis.* (Thren. IV, 4.) Itaque ubi ab episcopo moniti trium mensium spatio muneris suo defuerint, per censuras ecclesiasticas, seu alias ad ipsius episcopi arbitrium cogantur, ita ut etiam si ei sic expedire visum fuerit, ex beneficiorum fructibus alteri, qui id præstet, honesta aliqua merces persolvatur, donec principalis ipse respiciens officium suum impleat. » Et idem repetit sess. xxii, *De sacrific. miss.*, c. 8, his verbis: « Quamobrem retento ubique cujusque ecclesiæ antiquo, et a sacra Romana Ecclesia omnium Ecclesiarum matre, et magistra probato ritu, ne oves Christi esuriant neve parvuli panem petant, et non sit, qui frangat eis, mandat sancta synodus pastoribus, et singulis curam animarum gerentibus, ut frequenter inter missarum celebrationem,